Wafugaji wahimizwa kumiliki maeneo

Na Mbaraka Kambona, Geita

WAZIRI wa Mifugo na Uvuvi, Mhe. Mashimba Ndaki, amewahimiza Wafugaji kuwa na maeneo ya kulishia mifugo yao, jambo ambalo litawapunguzia migogoro inayowakumba kila uchao.

Waziri Ndaki alitoa wito huo ja na alipokuwa akizungumza na wafugaji wa vijiji vya Luhembela na Masumbwe vilivyopo wilayani Mbogwe, mkoani Geita, Disemba 15, 2021.

"Wafugaji tukumbuke kwamba maeneo mengi tunayotumia kuchungia mifugo yetu ni maeneo huria yanayomilikiwa na Serikali, lakini ni vizuri sasa tukaanza kuwa na maeneo yetu na tuyalinde kisheria kwa kuyakatia hati ya kimila au ya kawaida," alisema.

Alisema kuwa haiwezekani mfugaji awe na ng'ombe 1000 , halafu hana eneo la kuchungia kwani huo ndio mwanzo wa mahangaiko na kuingia kwenye migogoro na watumiaji wengine wa ardhi hususan wakulima.

"Sisi serikali tutawasaidia, maeneo hayo mtakayoyanunua yarasimishwe, yakatiwe hati ili yawe ya kwenu, angalau uwe na eneo la kuanzia ili hata unapoambia serikali kuhusu malisho una eneo la kwako la kuanzia," alisistiza

Aliongeza kwa kusema kuwa endapo wafugaji wataendelea kufuga kwa kutegemea maeneo huria, wataendelea kuwa katika migogoro na itafika wakati watakosa sehemu ya kuchungia na hatimaye watawauza ng'ombe wote.

Awali, mfugaji wa kijiji cha Luhembela, Maisha Magenya alimueleza Waziri Ndaki kuwa wanahitaji kuendelea kufuga lakini wanakosa elimu ya namna bora ya ufugaji kwa sababu ya uhaba wa wataalamu katika wilaya yao.

"Katika kata yetu ya Luhembela, tuna mtaalamu mmoja tu ambaye anapata changamoto ya kufikia wafugaji kulingana na ukubwa wa eneo alilopangiwa kutekeleza majukumu yake," alisema Magenya.

Aidha, katika hatua nyingine Waziri Ndaki aliwahimiza wafugaji hao waanze kujipanga kulima malisho katika maeneo yao kwa ajili ya mifugo huku akiwaeleza kuwa kwa kufanya hivyo kutawasaidia kuondokana na changamoto ya kukosa malisho wakati wa kiangazi.

Scanned with CamScanner

Ufugaji wa kibiashara kuongeza ajira

Na Anastazia Anyimike, Dodoma

WAZIRI wa Mifugo na Uvuvi, Abdallah Ulega amesema ufugaji wa kibiashara ni jawabu la ukosefu wa ajira kwa vijana nchini.

Ulega aliyasema hayo juzi wilayani Kongwa alipozungumza na [illegible] wa Taasisi ya Utafiti wa Mifugo (TALIRI) na Taasisi ya PASS Trust baada ya kutembelea Kituo cha Taliri Kongwa na kituo atamizi cha kilimo biashara kwa vijana cha PASS-AIC.

Alisema ufugaji wa [illegible] wa kibiashara na kisasa ni suluhisho [illegible] katika ajira kwa vijana na [illegible] kipato.

"Tukifanya shughuli hizi kibiashara kutasaidia watu kuondokana na maisha duni, kwa hiyo kazi tunayoifanya hapa ya uatamizi ni kutengeneza wafanyabiashara wa ufugaji wa kisasa," alisema.

Aliongeza: "Tunanenepesha mbuzi ambao wanaingia sokoni na kazi hii tumeanza hapa Kongwa na tunatamani [illegible] sehemu nyingi sana na wengine tunawakaribisha [illegible] hapa [illegible] halmashauri zitakazo [illegible] na mradi huu [illegible] kwenye maeneo [illegible] kutoa ajira zaidi kwa vijana wetu."

Aidha, Ulega alisisitiza [illegible] serikali itawawezesha kupata maeneo vijana watakaoruhusiwa na kazi hiyo.

"Serikali chini ya Rais Samia Suluhu Hassan kwa sasa tutawapa ardhi wale wanaokwenda kufuga na si kuchunga, pia serikali yetu imefungua milango ya kibiashara tuna viwanda vingi vikubwa vya nyama na mahitaji ni makubwa," alieleza Ulega.

Ulega alisema dhamira ya serikali ni kuhakikisha vijana wanapata mikopo ya kuboresha ufugaji wao na wengi kujiingiza kwenye shughuli hizo.

Akitoa taarifa ya kituo atamizi, Mkurugenzi wa PASS-AIC, Tamuno Anajoe, alisema kwa kipindi cha miaka miwili ya kituo hicho zaidi ya mbuzi 2,500 wa kienyeji wamenunuliwa na PASS kutoka kwa wafugaji katika maeneo tofauti kwa ajili ya vijana ambao wanaendesha biashara hiyo ya unenepeshaji wa mbuzi.

Alisema kuna tatizo la upatikanaji wa mitaji kwa vijana kwa ajili ya kilimo biashara kutokana na kuwepo na dhana kuwa vijana hawakopesheki.

Amjoe alisema mipango ya mwaka 2022/23 kituo kinategemea kuongeza idadi ya vijana kutoka 20 hadi 50.

Naye, Mkuu wa Wilaya ya Kongwa, Remidius Emmanuel, alisema wilaya hiyo imekuwa ikikabiliana na tatizo hilo [illegible] matokeo chanya na kumnunua [illegible] kwa wananchi.

[illegible] wakulima kutoka kaskazini.

Alisema kuwa baada ya jitihada za mkoa na watalaamu wa zao hilo msimu huu unaoendelea bei imekuwa nzuri ambapo kwa miaka kadhaa bei ilishuka sana.

"Nilisema COPRCU haitai [illegible] lazima tuanzishe chama chetu na kuachana na hiki lakini tumeingia katika hivyo [illegible] kwa sasa chama hicho kiko vizuri kutokana na dongo [illegible]," alisema Mpembenwe.

Aliongeza kuwa kwa sasa kutokana na [illegible] bei imekuwa nzuri kwani msimu uliopita kutokana na dunia [illegible] zimeanza kwa Sh 700 lakini msimu huu wakulima wanauza kilo moja kwa Sh 1,700 na zaidi.

"Kwa dunia la [illegible] kilo [illegible] kwa shilingi 2,040 ambapo bei hii haijawahi kutokea ambapo bei kwa sasa ni [illegible] na [illegible] ya [illegible] kwa [illegible] na [illegible] wa korosho msimu huu kwa [illegible] ni [illegible] kwa wakulima," alisema Mpembenwe.

Mkuu wa Mkoa wa Pwani, Abubakari Kunenge alisema kuwa msimu huu hadi sasa umeuzwa tani 7,[illegible] [illegible] [illegible] ni [illegible] la korosho.

Waziri awahimiza wafugaji kumiliki maeneo ya malisho

Na Mbaraka Kambona, GEITA

Waziri wa Mifugo na Uvuvi, Mashimba Ndaki amewahimiza wafugaji kuwa na maeneo ya kulishia mifugo yao, jambo ambalo litawapunguzia migogoro inayowakumba kila uchao.

Waziri Ndaki alitoa wito huo alipokuwa akizungumza na wafugaji wa vijiji vya Luhembela na Masumbwe vilivyopo wilayani Mbogwe, mkoani Geita juzi.

"Wafugaji tukumbuke kwamba maeneo mengi tunayotumia kuchungia mifugo yetu ni maeneo huria yanayomilikiwa na Serikali, lakini ni vizuri sasa tukaanza kuwa na maeneo yetu na tuyalinde kisheria kwa kuyakatia hati ya kimila au ya kawaida," alisema.

Alisema kuwa haiwezekani mfugaji awe na ng'ombe 1,000 halafu eneo la kuchungia hana, huo ndio mwanzo wa mahangaiko na kuingia katika migogoro na watumiaji wengine wa ardhi hususan wakulima.

"Sisi Serikali tutawasaidia, maeneo hayo mtakayoyanunua yarasimisheni, yakatieni hati ili yawe ya kwenu, angalau uwe na eneo la kuanzia ili hata unapoiambia Serikali kuhusu malisho una eneo la kwako la kuanzia," alisisitiza.

Aliongeza kwa kusema kuwa endapo wafugaji wataendelea kufuga kwa kutegemea maeneo huria wataendelea kuwa katika migogoro na itafika mahala watakosa pa kuchungia na hatimaye watawauza ng'ombe wote.

Awali, mfugaji wa kijiji cha Luhembela, Maisha Magenya alimueleza Waziri Ndaki kuwa ng'ombe wanao na wanahitaji kuendelea kufuga, lakini wanakosa elimu ya namna bora ya ufugaji kwa sababu ya uhaba wa wataalamu katika wilaya yao.

Scanned with CamScanner

Taliri, CIAT wawasilisha taarifa utafiti wa mifugo

Happy Lazaro, Mwananchi
mwananchipapers@mwananchi.co.tz

Mbeya. Taasisi ya Utafiti wa Mifugo (Taliri) kwa kushirikiana na Shirika la Utafiti la CIAT wamewasilisha taarifa ya utekelezaji wa mradi wa utafiti wa malisho yaliyoboreshwa.

Mradi huo ulitekelezwa kwa miaka minne katika kanda ya nyanda za juu kusini.

Akizungumza jana, Mkuu wa Wilaya ya Rungwe mkoani Mbeya, Dk Vincent Anney aliwataka watekelezaji wa matokeo ya utafiti huo kuhakikisha elimu na ujuzi kwenye taarifa hiyo unaenea kwa wafugaji wote nchini.

"Ili tuwe na ufugaji wenye tija ni lazima utafiti unaombatana na majaribio ufanyike kama mradi huu uliyofanya kwa kushirikiana na Serikali, hivyo nashauri iundwe kamati maalumu ya kufuatilia uendelezaji wa yote yaliyofanyika wakati wa mradi ili tutumie fursa tuliyoipata kusonga mbele badala ya kusubiri mradi mwingine," alisema Dk Anney.

Mkurugenzi Mkuu wa Taliri, Profesa Erick Komba alisema wamehitimisha mradi huo kwa mafanikio.

Scanned with CamScanner

Wafugaji wajifunze kutokana na ukame

Tanzania na dunia kwa ujumla imepita katika kipindi kigumu cha ukame ambao inaelezwa umesababishwa kwa kiasi kikubwa na mabadiliko ya tabianchi na hivyo kuathiri upatikanaji wa maji, umeme, malisho ya mifugo pamoja na kilimo cha umwagiliaji.

Ukame umesababisha kushuka kwa uzalishaji mali, hasa viwandani kwa sababu ya kukatika katika kwa umeme na ukosekanaji wa maji, pia kusababisha mifugo mingi kufa. Pia wanyamapori kukosa maji na malisho.

Wafugaji nchini, hususan wa jamii ya Kimasai wameonekana kuathirika zaidi na ukame kwa sababu ya kushindwa kupatia mifugo yao chakula na maji, hivyo kuchangia wanyama wengi kudhoofika na wengine kufa kabisa.

Hali hii pia imejitokeza katika Hifadhi ya Mikumi ambapo wanyama kama nyati wameonekana kunasa kwenye matope na hivyo kushindwa kujinasua kutokana na mabwawa kukosa maji.

Pamoja na hali hii ya ukame ambao umeikumba sehemu kubwa ya nchi, lakini tatizo lililoonekana kuwakumba zaidi wafugaji wa jamii ya Kimasai ni wingi wa mifugo kulinganisha na eneo dogo la malisho pamoja na upatikanaji wa maji.

Mifugo mingi imekufa kwa sababu ya kukosekana mipango madhubuti kutoka kwa wafugaji hawa ya namna bora na sahihi ya kudhibiti vifo vya mifugo ambavyo vimetokana na idadi kubwa ya mifugo pamoja na malisho duni, ikiwemo upatikanaji wa maji.

Miongoni mwa hatua ambazo wafugaji hawa wanatakiwa kuzichukua ili hali iliyotokea msimu huu isijirudie kwanza ni kubadilisha mila na desturi zao katika ufugaji, hii ikiwa ni pamoja na kupunguza idadi ya mifugo ili kubaki na mifugo inayohimilika.

La kwanza ni kuhakikisha wamiliki maeneo ambayo yatakidhi kufanya mzunguko wa malisho ya mifugo kwa kipindi chote cha mwaka kulingana na idadi ya mifugo aliyonayo mfugaji. Hii ikiwa ni pamoja na kuchimba mabwawa yatakayohifadhi maji kwa kipindi chote cha mwaka mpaka pale mvua za msimu zitakapoanza kunyesha.

Hatua nyingine ni kupanda nyasi kwa ajili ya mifugo. Nyasi hizi ni maalumu ambazo baada ya kuoteshwa zinavunwa na kufungwa kwa mfano wa marobota au keki na kuhifadhiwa kwa ajili ya kulishia mifugo kipindi ambacho ukame umeanza na uhaba wa chakula cha mifugo umejitokeza.

Elimu juu ya haya yote inatakiwa kutolewa kwa jamii nzima ya wafugaji, ili pamoja na kuwapa uelewa wa nini wanatakiwa kufanya kuepuka vifo vya mifugo vinavyotokana na ukame, lakini pia kuwabadilisha fikra ambazo kwa sasa zinaongozwa na mila na desturi.

Mratibu wa Shirika la maendeleo la wafugaji wa asili jamii ya Parakuyo [illegible] (PAICODEO) lililoko mkoani Morogoro, Adam Ole Mwarabu anaamini kwamba elimu juu ya mila na desturi, ushirikishwaji wa wafugaji pamoja na uelewa duni vimesababisha kwa kiwango kikubwa ufugaji wenye tija na hivyo kuchangia vifo vya mifugo katika jamii ya wafugaji. Hivyo inahitajika nguvu ya ziada ya kuelimisha jamii hii umuhimu wa kubadili mfumo wa ufugaji.

Mwarabu anasema kazi kubwa inatakiwa kufanyika, hasa katika kutoa elimu ya ufugaji wa kisasa katika mikoa ambayo kwa kiasi kikubwa inahamisha wafugaji kama Manyara, Morogoro, Mbeya, Dodoma, Shinyanga na Mwanza ili kubadilisha fikra za wafugaji na hasa wa jamii ya Kimasai ambao wana mifugo mingi wanaweza kubadilika kutoka kuwa wafugaji [illegible] na kuwa wafugaji na hivyo kuleta tija

Elimu juu ya haya yote inatakiwa kutolewa kwa jamii nzima ya wafugaji, ili pamoja na kuwapa uelewa wa nini wanatakiwa kufanya kuepuka vifo vya mifugo vinavyotokana na ukame, lakini pia kuwabadilisha fikra ambazo kwa sasa zinaongozwa na mila na desturi.

kwenye sekta hii muhimu ya mifugo ambayo ina mchango mkubwa katika uchumi wa Taifa.

Elimu hii itawasaidia pia kuachana na mila na desturi za kuhamahama kutoka eneo moja kwenda lingine, lakini pia kuepusha migogoro isiyo ya lazima kati ya wakulima na wafugaji kwa sababu ya kutafuta malisho na maji kwa ajili ya mifugo.

Mifugo mingi imekufa katika kipindi hiki cha ukame na hata ile ambayo inapelekwa mnadani kwa ajili ya kuuzwa au kuchinjwa kwa ajili ya kitoweo mingi imekonda kwa sababu ya kukosa malisho ya kutosha na maji, hivyo kushusha thamani yake inapopelekwa mnadani kwa ajili ya mauzo.

Muda umefika sasa kwa wafugaji kujifunza kutokana na athari za ukame za msimu huu, lakini pia kuangalia upya mila na desturi zao kama bado zina tija na kama zinaweza kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi ambayo yameathiri maeneo mengi nchini kiasi cha kukosa chakula cha mifugo, wanyamapori na viumbe hai wengine wanaohitaji majani na maji kwa ajili ya uhai wao.

Aziz Msuya anapatikana mkoani Morogoro kwa simu 0713606062

Scanned with CamScanner

Dawa ajira kwa vijana yatajwa

Na Paul Mabeja, DODOMA

NAIBU Waziri wa Mifugo na Uvuvi, Abdallah Ulega, amesema ufugaji wa kibiashara ni jawabu la ukosefu wa ajira kwa vijana nchini.

Ulega aliyasema hayo jana wilayani Kongwa mkoani Dodoma, alipokuwa akizungumza na viongozi wa Taasisi ya Utafiti wa Mifugo (TALIRI) na Taasisi ya PASS Trust baada ya kutembelea Kituo cha Taliri Kongwa na Kituo atamizi cha kilimobiashara kwa vijana cha PASS- AIC.

Alisema ufugaji na uvuvi wa kibiashara na kisasa ni suluhisho kubwa katika ajira kwa vijana.

"Pia itasaidia nchi katika kuongeza kipato lakini vile vile kuwasaidia watu kuondokana na hali duni, kwa hiyo kazi tunayoifanya hapa ya uatamizi ni kutengeneza wafanyabishara wa mifugo wa kisasa."

"Tunanenepesha mbuzi ambao wanaingia sokoni na kazi hii tumeianza hapa Kongwa na tunatamani iende sehemu nyingi sana na wengine tunawakaribisha waje wajifunze hapa Halmashauri zitakazopendezwa na mradi huu waingize kwenye maeneo yao ili kutoa ajira zaidi kwa vijana wetu," alisema.

Alisema serikali itawasaidia kupata maeneo vijana watakaovutiwa na kazi hiyo.

"Serikali kwa sasa tutawapa ardhi wale wanaokwenda kufuga na si kuchunga, pia serikali yetu imefungua milango ya kibiashara tuna viwanda viwili vikubwa vya nyama na mahitaji ni makubwa," alisema.

Ulega alisema kwenye uvuvi yanaenda kufanywa mapinduzi makubwa kulingana na matakwa ya Ilani ya Uchaguzi ya CCM.

"Tunafufua shirika letu la Uvuvu la TAFICO litafanya ubia na makampuni yanayoweza kufanya ubia nayo yenye mitaji mikubwa ya kibiashara kwa lengo la kukuza sekta na kuwaondoa wavuvi wetu kwenye matumizi ya vyombo duni," alisema.

Naibu Waziri huyo alisema dhamira ya serikali ni kuhakikisha wanapata mikopo ya kuboresha ufugaji wao na vijana wengi kujiingiza kwenye shughuli hiyo.

Akitoa taarifa ya kituo atamizi,Mkurugenzi wa PASS AIC, Tamimu Amijee, alisema kwa kipindi cha miaka miwili ya kituo hicho zaidi ya mbuzi 2500 wa kienyeji wamenunuliwa na PASS kutoka kwa wafugaji katika maeneo tofauti kwa ajili ya vijana ambao wameendesha biashara hiyo ya unenepeshaji wa mbuzi.

Scanned with CamScanner